

Часопис / *Journal*

◇ Е К О Н О М И К А П О Љ О П Р И В Р Е Д Е ◇
◇ *E c o n o m i c s o f A g r i c u l t u r e* ◇

Основан 1954. године / *Established 1954*

Издавачи / *Publishers*

Научно друштво аграрних економиста Балкана, Београд
The Balkan Scientific Association of Agrarian Economists
Институт за економику пољопривреде, Београд (Србија)
Institute of Agricultural Economics, Belgrade
Академија економских наука, Букурешт (Румунија)
Academy of Economic Studies, Bucharest (Romania)

Главни и одговорни уредник / *Editor in Chief*

Проф. др Милан Р. МИЛАНОВИЋ

Уређивачки одбор / *Editorial Board*

др Зорица ВАСИЉЕВИЋ	Prof. Đojo ARSENOVIĆ, Ph.D., Faculty of Agriculture, East Sarajevo, BiH
др Бранислав ВЛАХОВИЋ	Prof. Ioan DAVIDOVICI, Ph.D., Institute for Agriculture Economy, Bucharest, Romania
др Владимир ГРБИЋ	Tomaš DOUCHA, Ph. D., Research Institute of Agricultural Economics, Prague, Czech Republic
др Милан Р. МИЛАНОВИЋ	Prof. Margaret LOSEBY, Ph. D., Facolta di Agraria-Dipartimento DECOS, Viterbo, Italy
др Радован ПЕЈАНОВИЋ	Prof. Mile PESHEVSKI, Ph. D., Faculty for Agricultural Science and Food, Skopje, Macedonia
др Весна ПОПОВИЋ	Др Алевтина ЛИТВИНОВА АЛЕКСАНДРОВНА, Волгоградская государственная сельскохозяйственная академия, Российская Федерация
др Симо СТЕВАНОВИЋ	
др Жаклина СТОЈАНОВИЋ	Prof. Sandor SOMOGY, Ph.D., Faculty for Agricultural Science, Keszthely, Hungary
др Данило ТОМИЋ	Prof. Jernej TURK, Ph.D., University of Maribor, Faculty of Agriculture, Slovenia
др Драго ЦВИЈАНОВИЋ	
др Миладин ШЕВАРЛИЋ	

Лектор / *Lecturer*

Ана ПЕТРОВИЋ

Адреса уредништва / *Editorial office*

БЕОГРАД, Волгина 15; тел/факс (+381) 11/ 2972-848; E-mail: office@mail.iep.bg.ac.rs
elgrade, Volgina 15; tel/faks (+381) 11/ 2972-858; E-mail: office@mail.iep.bg.ac.rs

UDC 338.43:63

YU ISSN 0352-3462



ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ **ECONOMICS OF AGRICULTURE**

57.

“Сагласно одлуци из члана 27. став 1. тачка 4), а по прибављеном мишљењу из члана 25. став 1. тачка 5)

Закона о научноистраживачкој делатности
(„Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-испр. и 18/10),
утврђена је категоризација домаћих научних часописа
за 2010. годину.

[Листа часописа за друштвене науке](#)

5. Економика пољопривреде М24”

(Часопис међународног значаја)

<http://www.nauka.gov.rs> (28. Jun 2010)

Београд, јули-септембар, 2010. године
Belgrade, July-September, 2010.

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ / *EDITORIAL COUNCIL*

мр Душан АНТОНИЋ	Агробанка, Београд
др Зоран БИНГУЛАЦ	Факултет за пословне студије, Вршац
др Богдан БУЛАТОВИЋ	Биотехнички институт, Подгорица
др Биљана ВЕЉКОВИЋ	Агрономски факултет, Чачак
др Снежана ЂЕКИЋ	Економски факултет, Ниш
др Милутин ЂОРОВИЋ	Пољопривредни факултет, Београд
др Ђорђи ЂОРЂЕСКИ	Факултет за пољопривредне науке и храну Скопље
др Драгић ЖИВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Београд
др Ковиљко ЛОВРЕ	Економски факултет, Суботица
др Мирослав МАЛЕШЕВИЋ	Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад
Viktor MANOLE, Ph.D.	Academy of Economic Studies, Bucharest Romania
<u>др Петар МАРКОВИЋ</u>	Редовни професор у пензији, Београд
др Небојша НОВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Нови Сад
др Зоран ЊЕГОВАН	Економски институт, Београд
др Христивоје ПЕЈЧИЋ	Пољопривредни факултет, К. Митровица
др Перо ПЕТРОВИЋ	Институт за међународну политику и привреду, Београд
др Горан ПОПОВИЋ	Економски факултет, Бања Лука
др Михајло РАДИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Вељко РАДОЈЕВИЋ	Међународна менаџерска академија, Нови Сад
др Јеремија СИМИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Јонел СУБИЋ	Институт за економику пољопривреде, Београд
мр Олга ЧУРОВИЋ	Индустријско биље, Нови Сад

Белешке / Notes

Тираж:

250 примерака

Штампарија:

DIS PUBLIC, Д.О.О., Београд, Браће Јерковић 111/25,
тел./факс: 011/39-79-789

САДРЖАЈ

С. Стевановић, М. Ђоровић, М. Милановић СВЕТСКА ФИНАНСИЈСКА КРИЗА И ЊЕНЕ ПОСЛЕДИЦЕ НА ПРИВРЕДУ СРБИЈЕ	353
Татјана Папић-Бранков, К. Ловре ИМПЛИКАЦИЈЕ СВЕТСКЕ ЕКОНОМСКЕ КРИЗЕ НА БИОТЕХНОЛОШКУ ИНДУСТРИЈУ	369
Д. Ђурић, Драгана Ђурић ПОЗНАВАЊЕ КУЛТУРНИХ РАЗЛИЧИТОСТИ КАО ВЕШТИНА ГЛОБАЛНОГ УПРАВЉАЊА ЉУДИМА И ПОСЛОВНИМ ПРОЦЕСИМА ...	377
П. Гогич ЕКОНОМСКА ЕФЕКТИВНОСТ УЛАГАЊА У ВИНОГРАДАРСКУ ПРОИЗВОДЊУ У УСЛОВИМА РИЗИКА	393
В. Вукоје, В. Зекић ЕКОНОМСКОЈ ПОЛОЖАЈ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРЕДУЗЕЊА У ВОЈВОДИНИ (2001-2009)	411
Д. Дабовић НОВИНЕ У СИСТЕМУ ПРИЗНАВАЊА И ЗАШТИТЕ СОРТИ ПОЉОПРИВРЕДНОГ БИЉА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	425
С. Костић МОГУЋНОСТИ УНАПРЕЂЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНЕ САВЕТОДАВНЕ СЛУЖБЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	437
Јована Чикић, Ж. Петровић, Д. Јанковић УНУТРАШЊИ ЧИНИОЦИ МОДЕРНИЗАЦИЈЕ РАДА НА ОДАБРАНИМ ПОЉОПРИВРЕДНИМ ГАЗДИНСТВОМА У ВОЈВОДИНИ	449
С. Деђански, Г. Пузић МЕНАџМЕНТ РАЗВОЈА ВИНСКОГ ТУРИЗМА У СРБИЈИ КАО ОСНОВА РАЗВОЈА ЛОКАЛНИХ ЗАЈЕДНИЦА	463
Б. Мухи РУРАЛНИ ТУРИЗАМ КАО ФАКТОР РЕВИТАЛИЗАЦИЈЕ СЕЛА У ВОЈВОДИНИ – ИЗАЗОВИ И ПРАВЦИ РАЗВОЈА	475
Ева Храбовски-Томић ТУРИСТИЧКО-ПОЉОПРИВРЕДНИ КЛАСТЕРИ У ФУНКЦИЈИ РАЗВОЈА ТУРИЗМА	487
Х. Пејчић УДРУЖЕЊА И ПОВРАТАК НА ИМАЊА	499
Прикази: „Менаџмент и маркетинг услужног сектора“	509
In memoriam – Проф. др Петар Марковић	511

**ECONOMICS
OF AGRICULTURE**

CONTENT

S. Stevanović, M. Đorović, M. Milanović WORLD FINANCIAL CRISIS AND ITS IMPACT ON THE SERBIAN ECONOMY	353
Tatjana Papić-Brankov, K. Lovre IMPLICATIONS OF GLOBAL ECONOMIC CRISIS ON BIOTECHNOLOGY INDUSTRY	369
D. Đurić, Dragana Đurić KNOWLEDGE OF CULTURAL DIVERSITY AS A SKILL FOR GLOBAL MANAGEMENT OF PEOPLE AND BUSINESS PROCESSES	377
P. Gogić ECONOMIC EFFICIENCY OF INVESTMENTS IN VINEYARD PRODUCTION IN RISKY CIRCUMSTANCES	393
V. Vukoje, V. Zekić ECONOMIC POSITION OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN VOJVODINA (2001-2009)	411
D. Dabović NEW SERBIAN LEGISLATION ON RECOGNITION AND PROTECTION OF PLANT VARIETIES	425
S. Kostić POSSIBILITIES FOR IMPROVING THE AGRICULTURAL EXTENSION SERVICE OF REPUBLIC OF SE	437
Jovana Čikić, Ž. Petrović, D. Janković INTERNAL FACTORS OF AGRICULTURAL MODERNIZATION ON SELECTED FARMS IN VOJVODINA	449
S. Dedanski, G. Puzić DEVELOPMENT MANAGEMENT OF WINE TOURISM IN SERBIA AS A BASIS FOR DEVELOPMENT OF LOCAL COMMUNITIES	463
B. Muhi RURAL TOURISM AS A FACTOR OF REVITALIZATION OF VILLAGE IN VOIVODINA	475
Eva Hrabovski-Tomić AGRI BUSINESS AND FOOD PROCESSING INDUSTRY IN THE FUNCTION OF TOURISM INDUSTRY'S DEVELOPMENT	487
H. Pejčić ASSOCIATIONS AND RETURN TO THE FARMS	499
Review: "Management and marketing services sector"	509
In memoriam – Prof. dr Petar Marković	511

СВЕТСКА ФИНАНСИЈСКА КРИЗА И ЊЕНЕ ПОСЛЕДИЦЕ НА ПРИВРЕДУ СРБИЈЕ

Др Симо В. Стевановић¹, ванред. проф., e-mail: simo.stevanovic@agrif.bg.ac.rs

Др Милутин Т. Ђоровић¹, ред. проф.,

Др Милан Р. Милановић², ред. Проф., e-mail: milanrmilanovic@yahoo.com

¹ Пољопривредни факултет, Београд, Пољопривредни факултет Немањина 6, 11080 Београд,

² Мегатренд Универзитет, Београд

Резиме: У раду је извршена анализа настанка финансијске кризе у САД, њено ширење на реални сектор и друге земље, као последица међусобне повезаности економија у процесима глобализације. «Амерички сан» да свака породица има кућу у власништву, који је подржан од стране државе повољним хипотекарним кредитима, довео је до брзог скока цена некретнина и високог профита у пословима са некретнинама. Укључивањем субпримарног хипотекарног тржишта које је одобравало хипотекарне кредите клијентима мале кредитне способности, повећало је број оних који не могу на време да измире доспеле хипотекарне обавезе. На једној страни, активирањем хипотека, у понуди се, у кратком року нашао велики број некретнина, а на другој страни, због смањеног кредитног потенцијала банака услед кашњења са отплатама доспелих рата кредита, цене некретнина драстично падају. Због веће хипотекарне од тржишне вредности некретнина, банке су запале у великвидност, која се као масовна појава претворила у финансијску кризу.

Финансијска криза у САД, која је прерасла у кризу реалног сектора, временски одложена пола године, пренела се и на привреду Србије. Светска финансијска криза само је додатно подстакла и омогућила да на површину брже испливају структурни поремећаји настали много пре и током процеса транзиције у привреди Србије.

Кључне речи: финансијска криза, хипотекарни кредити, тржиште некретнина, економска политика, привреда Србије.

WORLD FINANCIAL CRISIS AND ITS IMPACT ON THE SERBIAN ECONOMY

Simo Stevanović¹, Ph.D.,

Milutin Đorović¹, Ph.D.,

Milan Milanović², Ph.D.

¹ Faculty of Agriculture, Belgrade, Serbia,

² Megatrend University, Belgrade, Serbia

Summary This paper presents the analysis of occurrence of financial crises in the United States, its spread to the real sector and other countries, as a result of the interconnection of economies in the globalization process. "American dream" that every family has owned the house, which is supported by the favorable state mortgage loans, has led to a rapid jump in prices and higher profits in real estate business. Inclusion of subprimary mortgage market, which approved mortgage loans to low credit customers, increased the number of those who can not settle mortgage obligations in time. On the one hand, by activating the mortgage, in a short time there was found a large number of properties on offer, and on the other hand,

due to reduced credit potential of banks due to delays in payments, property prices are falling dramatically. Due to higher mortgage than the market value of property, the banks got into insolvency, which is a mass phenomenon turned into a financial crisis.

The financial crisis in the U.S., which grew into a crisis of the real sector, time-delayed half a year, transferred to the Serbian economy. The global financial crisis has just further encouraged and enabled to quickly emerge to the surface of the structural abnormalities, occurred well before and during the process of transition in Serbian economy.

Key words: financial crisis, mortgage loans, real estate market, economic policy, the economy of Serbia.

ИМПЛИКАЦИЈЕ СВЕТСКЕ ЕКОНОМСКЕ КРИЗЕ НА БИОТЕХНОЛОШКУ ИНДУСТРИЈУ

Др Татјана Папић-Бранков¹, доцент, e-mail: brankov.tatjana@gmail.com

Др Ковиљко Ловре², ред. проф., e-mail: klovre@ef.uns.ac.rs

¹ Факултет за инжењерски интернационални менаџмент, Европски Универзитет, Београд,

² Депарман за аграрну економију и агробизнис, Економски факултет, Суботица

Резиме: Као и остатак глобалне економије, биотехнолошка индустрија се 2008. године суочила са светском економском кризом и њеним последицама: драматичним смањењем доступног капитала, падом цена акција и смањењем предузетничког капитала, као и са затварањем значајног броја компанија. С обзиром на тешкоће финансијски резултати су више него повољни. Индустрија је прошле године, по први пут у историји пословања постигла укупну профитабилност. Најважнија пољопривредна биотехнолошка компанија, Monsanto остварила је рекордну нето зараду од продаје. У раду се закључује да је финансијска криза допринела концентрацији капитала и јачању монополских позиција мултинационалних компанија.

Кључне речи: биотехнологија, ГМ, индустрија, пољопривреда, светска криза

IMPLICATIONS OF GLOBAL ECONOMIC CRISIS ON BIOTECHNOLOGY INDUSTRY

Tatjana Papić- Brankov¹, Ph.D.,

Koviljko Lovre², Ph.D.

¹ European University, Belgrade, Serbia,

² Faculty of Economy, Subotica, Serbia

Abstract. In 2008, like the rest of the global economy, the biotech industry was faced with a world economic crisis and its consequences: dramatic reduction in available capital, the share price fall and reduction of the venture capital, and the closure of a significant number of companies. Despite the difficulties the financial results were more than favorable. The industry last year for the first time in the history of business has achieved overall profitability. Monsanto, the most important agricultural biotechnology company achieved record net profits from the sale. The paper concludes that the financial crisis contributed to the concentration of capital and strengthening the monopoly position of multinational companies.

Key worlds: biotechnology, GM, industry, agriculture, global crisis

ПОЗНАВАЊЕ КУЛТУРНИХ РАЗЛИЧИТОСТИ КАО ВЕШТИНА ГЛОБАЛНОГ УПРАВЉАЊА ЉУДИМА И ПОСЛОВНИМ ПРОЦЕСИМА

Др Дејан Ђурић¹, доцент,
Др Драгана Ђурић², е-mail: djdragana@ikomline.net

¹ Висока пословна школа струковних студија Нови Сад,

² Висока пословна школа струковних студија Блаце

Резиме: Културно разумевање и познавање културних различитости у данашње време постаје критична вештина за управљање људима и пословним процесима у глобалним оквирима. Способност решавања проблема различитости, изградња и вођење глобалних тимова и развијање културних различитости представљају важан део вештина које се захтевају од глобалних лидера и менаџера. У том смислу, анализа поменутих вештина глобалних лидера и менаџера представља једну од најважнијих компоненти савремених истраживања у области менаџмента. Имајући у виду њихов велики значај за функционисање глобалних компанија, у овом раду пажњу усмеравамо ка најважнијим аспектима развоја наведених вештина.

Кључне речи: лидери, менаџери, глобална предузећа, међукултурно окружење.

KNOWLEDGE OF CULTURAL DIVERSITY AS A SKILL FOR GLOBAL MANAGEMENT OF PEOPLE AND BUSINESS PROCESSES

Dejan Đurić¹, Ph.D.,
Dragana Đurić², Ph.D.

¹ Higher School of Professional Business Studies Novi Sad, Serbia,

² Higher School of Professional Business Studies, Blace, Serbia

Abstract. Cultural understanding and knowledge about cultural diversity are becoming crucial skills in managing people and business processes within the global framework. The capacity to solve the problem of diversity, to create and lead global teams and to develop cultural diversity present a significant part of the skills required from global leaders and managers. In this sense, analysis of the previously mentioned skills in global leaders and managers presents one of the most important components of modern research in the field of management. Having in mind their great importance for global company functioning, we emphasize the most important aspects of developing these skills in this paper.

Key words: leaders, managers, global enterprises, intercultural environment.

ЕКОНОМСКА ЕФЕКТИВНОСТ УЛАГАЊА У ВИНОГРАДАРСКУ ПРОИЗВОДЊУ У УСЛОВИМА РИЗИКА

Др Петар Гогоћ¹, ред. проф., e-mail: petar.gogic@agrif.bg.ac.rs

¹ Пољопривредни факултет, 11080 Београд, Немањина 6

Резиме: Управљање ризиком је један од веома значајних проблема код анализе инвестиција, јер се при доношењу инвестиционих одлука са сигурношћу не могу предвидјети будући догађаји. То је нарочито карактеристично за пољопривредну производњу која се налази под великим утицајем природних фактора који могу изазивати различите ризике, па се оцјени инвестиција у условима неизвјесности посвећује посебна пажња. Процјена вјероватноће догађаја у будућности зависи од квалитета расположивих података, стручног искуства и примијењене методологије.

Циљ овог рада је да се на основу сагледавања могућих ризика и начина њиховог превазилажења у виноградарској производњи, коришћењем одговарајуће методологије, изврши анализа економске цјелисходности и избор између различитих модела подизања винограда у условима неизвјесности.

Подаци за формирање модела инвестиционих улагања су коришћени из конкретног инвестиционог пројекта за подизање винограда, као и из веома обимне стручне литературе за пројектовање вишегодишњих засада.

Кључне ријечи: виноградарска производња, инвестиције, динамичке методе за оцјену инвестиција, ризик

ECONOMIC EFFICIENCY OF INVESTMENTS IN VINEYARD PRODUCTION IN RISKY CIRCUMSTANCES

Petar Gogić¹, Ph.D.

¹ Faculty of Agriculture, Belgrade, Serbia

Abstract. Risk management is one of very important problems concerning investment analysis, because it is impossible to predict future events with certainty at the moment when investment decision has been made. It is especially typical for agricultural production which is significantly influenced by natural's factors. Such factors may cause various risks, thus it is necessary to pay special attention to investment evaluation in risky circumstances. Probability estimation for some future events depends on quality of available data, professional experience and applied methodology.

Having that in mind, the goal of this paper is to comprehend possible risks in vineyard production and ways to deal with the risks. Moreover, objective of the paper is to analyze economic effectiveness of investments (using adequate methodology) as well as to make choice between different vineyard planting models in risky circumstances.

Data needed for formation of investment models originate from concrete investment vineyard planting project as well as comprehensive professional literature on vineyard planting projecting.

Key words: vineyard production, vineyard planting, investments, dynamical methods for investment evaluation, risk

ЕКОНОМСКОЈ ПОЛОЖАЈ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРЕДУЗЕЋА У ВОЈВОДИНИ (2001-2009)

Др Вељко Вукоје¹, доцент, e-mail: vukoje@polj.uns.ac.rs

Др Владислав Зекић¹, доцент,

¹ Пољопривредни факултет Нови Сад

Резиме: У раду се анализирају основни показатељи економског положаја пољопривредних предузећа Војводине, у периоду 2001-2009. година. С обзиром на дужину посматраног периода, значајну девалвацију динара (60,6%) и високу стопу инфлације (125,7%), све вредности су исказане у еврима.

Растући ниво пословне активности у посматраном периоду не прате и одговарајући финансијски ефекти. Пољопривредна предузећа су остварила губитак у шест од девет година датог периода, и по том основу умањила сопствени капитал за око 22,3%. Управо су кумулирани губици основни узрок константног кварења финансијске структуре предузећа. Негативна вредност нето обртног фонда у већини година указује на велике проблеме са ликвидношћу. Достигнути ниво задужености од 58,1% може се оценити као врло је висок за пољопривредна предузећа. Позитивне тенденције из 2006. и 2007. године, изгубљене су у последње две године, делимично и под утицајем светске економске кризе.

Кључне речи: пољопривреда, анализа биланса, резултат, финансијски положај.

ECONOMIC POSITION OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN VOJVODINA (2001-2009)

Veljko Vukoje¹, Ph.D.,

Vladislav Zekić¹, Ph.D.,

¹ Faculty of Agriculture, Novi Sad, Serbia

Abstract The paper analyses the main indicators of financial position of agricultural enterprises in Vojvodina for the period 2001-2009. Due to the length of the observed period, considerable devaluation of RSD (60.6%) and high inflation rate (125.7%), all the values are expressed in euros.

The growing level of business activities were not accompanied by corresponding financial effects. Agricultural enterprises made losses in six out of nine years of the observed period, thus reducing own assets for around 22.3%. Accumulated losses are the main cause of financial structure deterioration of the enterprises. Net working capital was even negative in the majority of years, indicating serious problems with liquidity. Debts were constantly increasing reaching the level of 58.1%, which is rather high for agricultural enterprises. Certain signs of recovery in 2006 and 2007 were reversed again, partly affected by the world economic crisis.

Key words: agriculture, statement analysis, result, financial position.

НОВИНЕ У ОБЛАСТИ ПРИЗНАВАЊА И ЗАШТИТЕ СОРТИ ПОЉОПРИВРЕДНОГ БИЉА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Др Душан Дабовић¹, виши саветник,

¹ Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Управа за заштиту биља, Београд

Резиме. Од средине 2009. године, област признавања и заштите сорти пољопривредног биља у Републици Србији је у великој мери усаглашена са одговарајућом међународном правном регулативом, с обзиром да су донети посебни закони, са пратећим подзаконским актима, о признавању сорти, као и о заштити права оплемењивача. Осим тога, усвојена је основна међународна конвенција у овој области. На тај начин, потпуније и у складу са међународним стандардима су регулисани услови, испитивање и поступак за признавање сорте, упис у Регистар сорти пољопривредног биља, одржавање сорте, као и формирање посебне комисије за признавање сорти. У оквиру заштите права оплемењивача, регулисани су услови, начин и поступак за заштиту права оплемењивача биљних сорти, као и упис у одговарајуће регистре.

Кључне речи: сорта, биље, оплемењивач.

NEW SERBIAN LEGISLATION ON RECOGNITION AND PROTECTION OF PLANT VARIETIES

Dusan Dabovic¹, Ph.D.,

¹ Ministry for Agriculture, Forestry and Water Management – Directorate for Plant Protection

Abstract. From the year 2009, in the Republic of Serbia the legislation on recognition and protection of plant varieties has been largely harmonized with relevant international legislation, especially with the EU legislation. Namely, two laws, the main international conventions in this field, as well as several by-laws were adopted in the period. In this way, conditions, testing and treatment for the recognition of the variety, entry in the register of varieties of agricultural plants, maintenance of the variety, and the establishment of special commission for the recognition of varieties were regulated in accordance with the international standards. Also, in the frame of protection of breeder's rights, the conditions, manner and procedure for the protection of breeder's rights of plant varieties, as well as registration in the appropriate registers, were harmonized with relevant international legislation.

Key words: variety, plant, breeder.

МОГУЋНОСТИ УНАПРЕЂЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНЕ САВЕТОДАВНЕ СЛУЖБЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Мр Стојан Костић ¹, студент докторских студија, e-mail: stojan22983@yahoo.com

¹ Пољопривредни факултет, Трг Доситеја Обрадовића 8, 21000 Нови Сад

Резиме: Пољопривредна саветодавна служба представља један од кључних фактора аграрног и руралног развоја. У овом раду приказани су главни проблеми с којима се суочавају рурална подручја и пољопривреда Републике Србије, као и могућности унапређења пољопривредне саветодавне службе, које би резултирале ублажавањем и евентуалним решавањем поменутих проблема. Акцент је стављен на меру децентрализације и примену „bottomup“ приступа, финансирања рада саветодавних служби, стварање плуралистичког саветодавног система, потребу додатног образовања кадрова, законодавно-правну регулативу, као и на стварање функционалног AKIS-а. Успешна реализација наведених активности изискује велике напоре стручњака из области пољопривреде, као и политичку вољу владајућих структура.

Кључне речи: пољопривредна саветодавна служба, децентрализација, финансирање, плурализам, рурални развој

POSSIBILITIES FOR IMPROVING THE AGRICULTURAL EXTENSION SERVICE OF REPUBLIC OF SERBIA

MSc Stojan Kostić ¹, PhD student,

¹ Faculty of Agriculture, Novi Sad

Abstract. Agricultural extension service is one of the key factors of the agricultural and rural development. In this paper the author presents the main problems facing rural areas and agriculture of Serbia, as well as possibilities to improve AES, which would result in the reduction and resolution of these problems. Emphasis is placed on the extent of decentralization and implementation of "bottom-up" approach, funding, the creation of a pluralistic extension system, the need of additional education of staff, legislative and legal framework, as well as creation of a functional AKIS. Successful implementation of these measures and activities requires a great effort of agricultural experts, as well as the political will of the government.

Key words: agricultural extension service, decentralization, funding, pluralism, rural development

УНУТРАШЊИ ЧИНИОЦИ МОДЕРНИЗАЦИЈЕ РАДА У ПОЉОПРИВРЕДИ НА ОДАБРАНИМ ГАЗДИНСТВИМА У ВОЈВОДИНИ

Мр Јована Чикић¹, истраживач приправник; e-mail: cikicj@polj.uns.ac.rs
Др Живојин Петровић¹, доцент;
Мр Дејан Јанковић¹, асистент,

¹ Департман за економику пољопривреде и социологију села, Пољопривредни факултет, Трг Доситеја Обрадовића 8, 21000 Нови Сад

Резиме: Циљна група у раду Пољопривредне саветодавне службе АПВ (даље: ПСС АПВ) јесу одабрана пољопривредна газдинства. Реч је о газдинствима која би требало да располажу како довољним унутрашњим потенцијалима за унапређење производње, тако и да њихови власници (кућедомаћини) и остали чланови показују интерес за сарадњу са саветодавцима у решавању проблема у производњи на газдинству. У раду се анализирају нека од општих обележја одабраних пољопривредних газдинстава у Војводини: општа обележја људског капитала, земљишног поседа и техничке основе рада, као и општа обележја сарадње кућедомаћина и осталих чланова газдинстава са саветодавцима ПСС АПВ, као и њихове вредносне оријентације. Подаци за анализу прикупљени су Картоном одабраног газдинства. Општа обележја одабраних пољопривредних газдинстава посматрају се као унутрашњи потенцијали ових газдинстава за модернизацију процеса рада.

Кључне речи: унутрашњи чиниоци модернизације рада, одабрана пољопривредна газдинства, пољопривредна саветодавна служба, Војводина

INTERNAL FACTORS OF AGRICULTURAL MODERNIZATION ON SELECTED FARMS IN VOJVODINA

Jovana Čikić¹, MSc,
Živojin Petrović¹, Ph.D.,
Dejan Janković¹, MSc.

¹ Faculty of Agriculture, Novi Sad, Serbia

Abstract. Focus groups in the work of Agricultural extension service of Vojvodina are selected farms. Such farms have significant internal potentials for production improvement and their owners and other members show interest in cooperation with extension agents who provide help and care in resolving problems on the household. Paper is focused on the analysis some of the general characteristics of the selected farms in Vojvodina: human capital, land use and technical base for production. Analysis is based on data collected in the Chart of selected farm as an integral part of System of information in agricultural extension of Vojvodina. General characteristics of the selected farms are regarded as determining factors of internal potentials for modernization of work.

Key words: internal factors of work modernization, selected farms, agricultural extension service, Vojvodina

МЕНАЏМЕНТ РАЗВОЈА ВИНСКОГ ТУРИЗМА У СРБИЈИ КАО ОСНОВА РАЗВОЈА ЛОКАЛНИХ ЗАЈЕДНИЦА

Др Стевица Деђански¹, доцент, e-mail: sdedjanski@megatrend.edu.rs

Др Горан Пузић¹, доцент,

¹ Мегатренд Универзитет, Факултет за пословне студије, Вршац

Резиме. Последњих петнаестак година, светски туризам, с обзиром на интерес корисника, укључио је у понуду вински сегмент, који се показао веома успешним. Вински туризам присутан је у најпознатијим светским виноградарским регијама у Италији, Француској, Немачкој, Аустрији... Вински туризам је у Европи веома уносан посао. Већина земаља у нашем окружењу успела је да у својој средини успешно реши, стимулише и организује такозвани "вински туризам" стварањем "винских путева" што су Винске цесте у Словенији и Хрватској, у Немачкој и Аустрији итд. Вински пут представља посебан облик продаје вина, угоститељских, туристичких и пољопривредних производа једног винарског краја. Њега чине природне лепоте, специфичности околине кроз коју пут води, културно-историјске знаменитости, традиција и посебност виноградарског подручја.

Република Србија има шта да понуди иностраном и домаћем тржишту, али потребно је претходно испунити све стандарде неопходне за развој овог вида туризма по угледу на винарске развијене земље Европе. Отварање "винских путева" или "винских стаза" представља добар ресурс и стимулацију за произвођаче вина.

Кључне речи: Вински туризам, вински путеви, умрежавање

DEVELOPMENT MANAGEMENT OF WINE TOURISM IN SERBIA AS A BASIS FOR DEVELOPMENT OF LOCAL COMMUNITIES

Stevica Dedjanski¹, Ph.D.,

Goran Puzić¹, Ph.D.

¹ Megatrend University, Belgrade, Serbia

Abstract In the last fifteen years, world tourism, considering the interest of users, included wine segment in the offer, which proved to be very successful. Wine tourism is present in world's most famous viticulture regions in Italy, France, Germany, Austria... Wine tourism is very lucrative business in Europe. Most countries in our region have managed to fully resolve, stimulate and organize the so-called "wine tourism" by making "wine routes" in their own area like Wine roads in Slovenia and Croatia, Germany and Austria etc. Wine route is a special form of selling wine, catering, tourism and agricultural products of a vineyard area. It consists of natural beauties, the specifics of the environment through which the road leads, cultural and historical heritage, tradition and special quality of vineyard area.

Republic of Serbia has many things to offer to foreign and domestic visitors, but first of all certain standards has to be meet for this type of tourism as it is practiced in wine developed countries of Europe. Opening of "wine routes" or "wine roads" is an effective form of stimulation for wine producers.

Key words: wine tourism, wine roads, networking

РУРАЛНИ ТУРИЗАМ КАО ФАКТОР РЕВИТАЛИЗАЦИЈЕ СЕЛА У ВОЈВОДИНИ – ИЗАЗОВИ И ПРАВЦИ РАЗВОЈА

Mr Bela Muhi ¹, асистент, е-mail: muhi.bela@gmail.com

¹ Универзитет Едуконс, Факултет пословне економије, Војводе Путника бб, 21 202 Сремска Каменица, Србија

Резиме: Рурални туризам је значајна компонента интегралног и одрживог развоја села, као и важан фактор у подстицању развоја локалне пољопривредне и непољопривредне делатности на селу, а такође представља и посебан подстицај запошљавању. У великом броју земаља Европске уније у стратегије развоја регија и руралних подручја увршћен је и рурални туризам, која помаже у задржавању становништва у месту, ствара нова радна места и доприноси друштвено-економском напретку неразвијених и заосталих подручја.

У Војводини скоро половина становника живи у селима и регија располаже изузетним природним и антропогеним ресурсима за развој свих облика руралног туризма. Развој туризма у руралним областима може да одигра битну улогу и у повећању разноликости туристичке понуде у Војводини. У овом раду се указује на значај руралног туризма у функцији ревитализације села, фокусирајући се при том на изазове из окружења и могуће правце развоја у контексту креирања једног препознатљивог туристичког производа и брэнда руралног туризма Војводине, који би се могао афирмисати како на домаћем тако и на међународном тржишту.

Кључне речи: рурални туризам, Војводина, ревитализација, маркетинг

RURAL TOURISM AS A FACTOR OF REVITALIZATION OF VILLAGE IN VOIVODINA - CHALLENGES AND POSSIBLE DIRECTIONS OF DEVELOPMENT

Mr Bela Muhi ¹, teaching assistant,

¹ Faculty of Business Economics, Sremska Kamenica, Serbia

Abstract. Rural tourism is an important component of integrated and sustainable development and revitalization of villages, as well as an important factor in encouraging the development of local agricultural and non-farmer activities in rural areas, and also a special incentive to employment. In many countries of the European Union rural tourism is included in the development strategies of regions and rural areas. Rural tourism helps maintaining the population in place, creates new jobs, and contributes to socio-economic progress of outstanding areas.

In Voivodina nearly half of the population lives in villages and the region has numerous resources for rural tourism development. Rural tourism can also play an important role in increasing the diversity of the tourist offer in Voivodina. This work highlights the importance of rural tourism in the function of the revitalization of the village, focusing on the challenges of the environment and the possible directions of development in the context of creating a recognizable tourist product and brand of rural tourism in Voivodina, which could target both domestic and international market.

Key words: rural tourism, Voivodina, revitalization, marketing

ТУРИСТИЧКО-ПОЉОПРИВРЕДНИ КЛАСТЕРИ У ФУНКЦИЈИ РАЗВОЈА ТУРИЗМА

Др Ева Храбовски-Томић¹, ванред. проф., e-mail: 021.eva@gmail.com

¹ Универзитет Едуцонс, Факултет пословне економије, Ср. Каменица, Војводе Путника бб.

Резиме: У овом раду, због интерактивности између туризма и пољопривреде и прехранбене индустрије, указује се на потребу јачања ефикасности ових делатности које уједно чине и елементе туристичког производа, како би он, по свом квалитету и цени, био конкурентан за иностране и домаће туристичке потрошаче. У складу са тим, туризам Србије би могао постати окосница стратегије извозне експанзије због предности које се стичу извозом хране кроз туризам, али би то подразумевало и увођење одговарајућих мера економске политике. На тај начин би се ојачао економски положај туризма и агрокомплекса Србије, а кроз мултипликацијски ефект и осталих привредних грана које чине агрегат туризма. Као једна од могућих мера која би могла у томе да помогне и повећа конкурентност је формирање туристичко-пољопривредних кластера. Да би се оформио такав кластер неопходна би била, међусобно повезана истраживања потреба, жеља и захтева иностраних и домаћих туристичких потрошача, нарочито у погледу хране, као и истраживање маркетинг стратегије и активности везаних за политику производа хране, као елемента туристичких производа.

Кључне речи: туризам, агрокомплекс, храна, кластери,

AGRI BUSINESS AND FOOD PROCESSING INDUSTRY IN THE FUNCTION OF TOURISM INDUSTRY'S DEVELOPMENT

Eva Hrabovski Tomić¹, Ph.D.

¹ Educons University, Faculty of business economy, Sr. Kamenica, Serbia

Abstract. Due to the interactivity between tourism, on one side, and agricultural complexes on the other, this paper will point out the need to strengthen the efficiency of these endeavours that also make the elements of tourism product, in order for it to be competitive to foreign and national consumers in both quality and price aspect. Hence, tourism of Serbia could become a framework for export strategy expansion due to the advantages that food export brings to tourism. However, this would also mean that the certain measures of economic politics must be applied. That way, economic positioning of both tourism and agricultural complex of Serbia would be strengthened, and thru a multiplication effect of other economic branches comprising a tourism industry aggregate. As one of the possible measures that could help with this, and raise the competitiveness is forming of the agricultural-tourism clusters. To form this kind of cluster, mutually interconnected researches must be done, that would show the wishes and demands of international and national tourism consumers, especially food-wise, as well as the research of marketing strategy and activities regarding the food production as element of tourism product.

Keywords: tourism, agricultural complex, food, clusters

УДРУЖЕЊА И ПОВРАТАК НА ИМАЊА

Др Христивоје Пејчић¹, ред. проф.,

¹ Пољопривредни факултет, Косовска Митровица

Резиме. У раду се истражује ангажовање једне србијанске невладине организације на решавању егзистенцијалних питања "интерно расељених лица и избеглица" које су привремено настањене на делу територије Србије. Узгред је донекле осветљено и садејство других субјеката у случају активности те организације. У оквиру ограничавајућих услова за истраживање, поред монографија, коришћени су и електронски извори података. На основу индуктивног метода је сазнаван један вид утицаја удружења на повратак изгнаника на своја имања и у њихове крајеве уопште. Учињени је предлог за могуће ангажовање.

Кључне речи: удружења, Србија, имања.

ASSOCIATIONS AND RETURN TO THE FARMS

Hristivoje Pejčić¹, Ph.D.

¹ Faculty of Agriculture, Zubin Potok, Serbia

Abstract. This paper explores the involvement of a Serbian non-government organization in solving the existential problems of "internally displaced persons and refugees" that are temporarily residing in Serbian territory. To some extent, the participation of other entities in the activities of this organization has been explained. Based on the obtained information, an analysis of this engagement has been made. Suggestions were made regarding such activities, taking into account maintenance of the previous territorial placement of the population

Key words: associations, Serbia, farms

УПУТСТВО АУТОРИМА	INSTRUCTIONS TO AUTHORS
<p>Научни часопис ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИ-ВРЕДЕ објављује оригиналне научне радове, прегледне чланке, стручне радове, претходна саопштења, приказе књига и документе. Радови који се категоризују као научни морају имати две позитивне рецензије, према Стандардима МНС и Правилима Уредништва. Аутор је анониман за рецензента а рецензент је анониман за аутора рукописа. Рецензент аутономно вреднује рукопис и може дати позитивну рецензију, предложити дораду или дати негативну рецензију. Рукопис који је за дораду, редакцији прослеђује аутору, уз текст анонимне рецензије. Негативно оцењен рукопис враћа се аутору, уз текст анонимне рецензије.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Рад припремити на рачунару, програм Word for Windows, фонт Times New Roman – ћирилица, size 11 - Наслов рада: центриран, size 12, bold; међунаслови: size 11, bold. - Име аутора: испод наслова, академско, односно научно звање, организација, седиште. - Абстракт/сажетак (до 150 речи) и кључне речи, испод имена аутора. - Називи и заглавља табела морају бити на српском и енглеском језику, size 11, center. - Обим рада: до 10 страница (укључујући табеле, графиконе и слике), формат А4, маргине: горе/доле 5.5, лево/десно 4.0, проред 1.0 (највише 18.000 знакова). - Литература (на крају рада, пре абстракта на енглеском): презиме и име аутора (година издања), <i>наслов рада</i>, издавач, место издања, број стране; азбучним редом према презимену аутора. - Абстракт (до 150 речи) и кључне речи, са насловом рада и адресом аутора на енглеском језику (фонт Times New Roman, латиница, size 11), после литературе. - На крају рада се наводи пуна адреса аутора, број телефона и Е-mail адреса. <p>Рад доставити на е-mail: office@mail.iep.bg.ac.rs или milanmilanovic@yahoo.com и поштом у два примерка, на адресу:</p> <p style="text-align: center;">ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ Београд, Волгина 15.</p>	<p>The scientific journal AGRICULTURAL ECONO-MICS publishes the original scientific papers, review papers, professional papers, preliminary statements, reviews of the books as well as the documents. The papers categorized as the scientific ones must have two positive reviews, according to the Standards of MSRS as well as the Editorship Rules. The author is anonymous for reviewers, while the reviewer is anonymous for the author of the manuscript. The reviewer autonomously evaluates the manuscript and he/she could give a positive review, suggests some finishing touches or give a negative review. The manuscript that has to be finishes off, has been submitted to the author by editorial board, together with the text of anonymous review. Negatively evaluated manuscript has been submitted to the author, together with the text of anonymous review.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Paper has to be prepared on the computer, in Word for Windows, Times New Roman, in English, size 11. - Title of the Paper: centered, size 12, bold; sub-titles: 11, bold italic. - Name of Authors: under the title, academic, i.e. scientific degree, institution, location. - Abstract (maximum 150 words) and key words, under the author's name(s). - Titles and Headings of the Tables, size 11, center. - Length of Paper: maximum 10 pages (including tables, graphs and pictures), paper size A4, margins: header/footer 5.5, left/right 4.0, line spacing 1.0 (maximum 18,000 characters). - Literature (at the end of the paper, before an abstract in English): surname and name of the author(s) (year of publishing), <i>title of publication</i>, publisher, place of publishing, page number(s); in alphabetical order according to the author's surname. - Abstract (maximum 150 words) and Key words, together with title of the paper and address of author(s) Times New Roman, size 11, after Literature. - At the end of the paper it should be cited a full author's address, phone number and e-mail address. <p>The paper should be sent to the following e-mail address: office@mail.iep.bg.ac.rs or milanmilanovic@yahoo.com as well as two paper copies by post to the following address:</p> <p style="text-align: center;">AGRICULTURAL ECONOMICS (ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ) Belgrade, Volgina 15.</p>